

Vastaus Timo Juurikkalan ja 27 muun valtuutetun aloitteeseen terveydenhuollon järjestämisestä paperittomille henkilöille

VD/10941/00.02.00.03/2016

AT/HA/JK/RP/PP/HR/AR/NJ

Timo Juurikkala ja 27 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen.

”Valtuustoaloite terveydenhuollon järjestämisestä paperittomille henkilöille*

Suomessa oleskelevien paperittomien tai paperittomien kaltaisessa asemassa olevien henkilöiden kokonaismäärän arvioidaan olevan noin 2000–3000. Vuonna 2015 tulleista turvapaikanhakijoista suuri osa ei saa oleskelulupaa, ja kun he eivät voi palata kotimaahansa, paperittomien ihmisten määrä on todennäköisesti lisääntymässä maassamme.

Paperittomat ihmiset ovat Suomessa oikeutettuja vain kiireelliseen hoitoon. Hoito tapahtuu omalla kustannuksella todellisten kustannusten mukaan ja esimerkiksi päivystyskäynnistä tai synnytyksestä voi seurata tuhansien eurojen lasku. Näin ollen ihmiset saattavat jäädä ilman oikea-aikaista hoitoa.

Oikeus terveyteen on tunnustettu useissa YK:ssa laadituissa ihmisoikeussopimuksissa, joihin Suomi on liittynyt.** Perustuslain 22 pykälässä on asetettu julkiselle vallalle velvollisuus turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Paperittomien henkilöiden terveydenhoidon järjestämisen olisi oltava linjassa näiden velvoitteiden sekä terveydenhuollon henkilöstön ammattietiikan kanssa. Nyt näin ei ole.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2014 julkaiseman selvityksen mukaan paperittomien henkilöiden oikeudet terveyspalveluihin tulisi turvata nykyistä laajempina. Selvityksessä esitetään kolme vaihtoehtoa terveyspalvelujen järjestämisestä paperittomille: hoito saman laajuisena kuin niille, joilla on kotikunta Suomessa, hoito saman laajuisena kuin turvapaikanhakijoille tai vain kiireellinen hoito kaikille ja alaikäisten lasten, raskaana olevien ja synnyttäneiden äitien hoito kuten kotikuntalaisille.

Syyskuussa 2015 FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) julkaisi tutkimuksen, jonka mukaan oikea-aikaisen hoidon järjestäminen paperittomille henkilöille säästää selvästi näiden henkilöiden terveydenhoitoon käytettäviä varoja. Kiireellinen terveydenhoito, johon Suomi nytkin sitoutuu, on kallista. Paperittomien kunnollinen terveydenhoito ehkäisee ongelmia ja sairauksien pahenemista ja vähentää terveydenhuollon tarvetta ja kuluja.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaa järjestää:

- paperittomien henkilöiden kiireellisen hoidon kuten vantaalaisille, samoin asiakasmaksuin.
- alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille kaikki terveydenhuollon palvelut ml. erikoissairaanhoidon ja
- raskaana oleville hoidon kuten vantaalaisille.

Lisäksi esitämme, että ennaltaehkäiseviä palveluita suunniteltaessa ja järjestettäessä suunnitellaan myös paperittomien henkilöiden tarvitsemia ennaltaehkäiseviä palveluita ja taataan, että yllä esitettyihin palveluihin on helppo löytää ja päästä.

*Paperittomalla henkilöllä tarkoitetaan:

- maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä kotoisin olevaa henkilöä, jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle
- Suomeen muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka oleskeluluvan tai viisumin edellytyksenä on ollut yksityinen sairausvakuutus, mutta vakuutusturva on päättynyt tai se ei ole kattava (esim. tietyt opiskelijat, joilla on määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa)
- EU-kansalaista, jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle (esim. tietyt Itä-Euroopan väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan).

**Keskeisimmät näistä ovat taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva yleissopimus (SopS 6/1976, TSS-sopimus), lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 60/1991) ja kaikkinaisen naisten syrjinnän kieltävä yleissopimus (SopS 68/1986)."

Kaupunginvaltuusto 12.12.2016 § 22

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Terveyspalvelulain (50 §) perusteella julkisen terveydenhuollon on annettava kiireellistä hoitoa kaikille sitä tarvitseville. Mikäli henkilöllä ei ole oleskelulupaa ja kuntapaikkaa Suomessa, on kiireellisestä hoidosta maksettava kustannukset täysimääräisinä itse. Valtio ei korvaa kustannuksia, jos kunta on omalla päätöksellään päättänyt jättää perimättä potilaalta kokonaiskustannukset hoidosta ja tarjoaa paperittomalle henkilölle kiireellisen hoidon samoin asiakasmaksuin kuin kuntalaiselle.

Terveyspalveluissa ei ole dokumentoitu potilastietojärjestelmään paperittomuuden syytä, koska muu kuin kiireellinen hoito perustuu hoito-oikeuden todistamiseen.

Vantaan kaupungin johtoryhmä on päättänyt 6.2.2017, että paperittomille alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville ryhdytään tarjoamaan Espoon ja Helsingin tavoin terveydenhuollon palvelut kuten kuntalaisille. Tämä tarkoittaa myös erikoissairaanhoidon ja suun terveydenhuollon toimialan johtoryhmä on päättänyt 7.2.2017, että asia valmistellaan päätettäväksi sosiaali- ja terveystalokunnassa 10.4.2017.

Valtuustoaloitteessa 12.12.2016 ehdotetaan terveydenhuollon palvelujen järjestämisen laajentamista raskaana oleville ja alle 18-vuotiaille myös muissa kuin kiireellistä hoitoa vaativissa tilanteissa. Ehdotetut palvelut kuuluvat ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja sijoittuvat lähinnä äitiys- ja lastenneuvolaan, sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.

Koska varhainen poikkeavuuksien toteaminen ja hoitaminen on kustannustehokkaampaa kuin tilanteen kiireelliseksi kehittymisen odottaminen, on perusteltua tarjota yllä mainitut palvelut paperittomille raskaana oleville ja alle 18-vuotiaille kaupungin johtoryhmän linjauksen mukaisesti. Myös yhteisönäkökulmasta tarttuvien tautien seulonta ja hoito, sekä rokottaminen ovat tarpeellisia toimia.

Terveyspalvelujen tarjoamisen myötä syntyy tarvetta myös sosiaalipalveluille, erityisesti lastensuojelu- ja asumisasioiden. Liitteenä olevassa selvityksessä (Liite 1) ei oteta kantaa siihen, miten ja missä määrin terveydenhuollon palveluihin yhdistetään sosiaalipalveluja, koska valtuustoaloite koski vain terveydenhuollon järjestämistä.

Kunnalla on mahdollisuus tarjota laajempia palveluja kuin mitä lainsäädäntö edellyttää. Tällöin on huomioitava terveydenhuollon toimintaedellytykset. Terveyspalvelulain 4 §:ssä määritellään terveydenhuollon toimintaedellytyksistä: Kunnan on osoitettava riittävästi voimavaroja kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä terveydenhuollon palveluihin. Terveyspalvelun toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän käytettävissä on oltava riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Annettavien palvelujen tulevan laajentamisen myötä tilannetta tulee arvioida tarpeen mukaan ja huomioida mahdollinen työvoiman lisätarve.

Valtuustoaloitteeseen sisältyvien tehtävien kaupungille siirtämisen kokonaiskustannuksista on tehty selvitykseen sisältyvä laskelma. Kyseessä on arvio, koska palveluiden piiriin hakeutuvien paperittomien määrää ei pystytä tarkoin ennakoimaan. Käytännössä järjestely tulisi koskemaan kaikkia ulkomaalaisia, joilla ei ole hoitoon oikeuttavaa todistusta. Helsingin kokemusten perusteella voidaan ennakoita, että kustannukset tulisivat painottumaan erikoissairaanhoidon.

Maahanmuuton ministerityöryhmän toimenpideohjelmassa on annettu tehtäviä viranomaisille poliisin johdolla antaa tilannekuva, kuinka paljon laittomasti maassa oleskelevia henkilöitä on alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tilannekuvan perusteella tulisi varautua lakisääteisten palvelujen järjestämiseen. Ministerityöryhmän edellyttämä sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistus "Kunnille suositukset laittomasti maassa oleskelevien kiireelliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon" on julkaistu 31.1.2017 (Liite2). Suositusten terveydenhuollon osuuden sisältö on huomioitu tässä selvityksessä. http://stm.fi/documents/1271139/3899844/Kuntainfo_2-2017_verkkoon.pdf/2a98f528-8e34-42c9-91ca-070a3c0d5e40

Sote-uudistus tulee siirtämään kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut maakuntaorganisaatioon vuoden 2019 alusta. Kuntien omien toimintamallien luomista ja valtion vastuulle kuuluneiden tehtävien laajempaa siirtämistä kunnille tulee harkita tarkoin tässä vaiheessa kun muutokseen on aikaa vajaa kaksi vuotta.

Kaupunginhallitus 6.3.2017 § 10

Sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:

Päätetään

- a) antaa Timo Juurikkalalle ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Apulaiskaupunginjohtaja vs. korjasi aloitevastausta siten, että vastauksen kolmannessa kappaleessa mainittu sosiaali- ja terveyslautakunnan päivämäärä 13.3.2017 muutetaan päivämääräksi 10.4.2017.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Selvitys valtuustoaloitteeseen (12.12.2016) terveydenhuollon järjestämisestä paperittomille henkilöille
- Sosiaali- ja terveysministeriö: Kunnille suositukset laittomasti maassa oleskelevien kiireelliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon
- Timo Juurikkalan ja 27 muun valtuutetun allekirjoitettu valtuustoaloite

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4. Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:

lakimies Arja Hanna, p. 09 8392 2506
terveyspalvelujen johtaja Jarmo Kantonen, p. 09 8392 6195
erityisasiantuntija Ritva Paavonheimo, p. 09 8392 4389
ylilääkäri Pirjo Pennanen, p. 09 8392 3706
talouspäällikkö Hanna Romu, p. 09 8392 1038
palvelupäällikkö Arja Ruponen, p. 09 08392 7774